

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Francisci Xaverii E Societate Iesv Indiarvm Apostoli Novarvm Epistolarvm Libri Septem

Francisco <de Javier>

Romæ, 1667

Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46129](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46129)

S. FRANCISCI
XAVERRI
E SOCIETATE IESV
INDIARVM APOSTOLI
NOVARVM EPISTOLARVM.
LIBER III.

EPISTOLA PRIMA.

*P. Francisco Mansilla Societatis
IESV.*

CARISSIME in Christo Frater
Deus suo semper prestò sit vo-
bis auxilio. Amen. Perju-
cundæ mihi fuerunt tuæ ulti-
mæ literæ, docentes multa
quæ & nosse avebam & juva-
bit didicisse. Expecto dum nuncios securam
jam planè à Badegis Gentem & regionem
istam. idque te indicare cum primùm verè
poteris, cupio. Tunc enim citra pericu-
lum,

lum, & istorum quibuscum es querelam, licebit Te illuc transferre ubi, ut scis, luculenta rei ad Dei obsequium bene gerendæ spes & occasio invitat. Expediam eò Te, misso qui vice tuâ isthic curet, Francisco Coëllio. Sic tu liber & cunctis boni consulentibus abscedens, ibis, quò ingens ad Dei gloriam Operæpretium vocat, baptizatum Careapanenses; & alia è Religionis usu administratum apud Careas Beadalæ, & apud Præfectum locis illis, quem Mudaliarem vulgò nuncupant. nam Præfectus Negapatanis plurimum autoritate ac gratiâ valet apud Regem Iafanapatensem, cujus imperio subsunt illæ Insulæ Manaris. & talis est ut sperari ab eo possit, libenter fauturum ipsis apud Regem. Statim igitur atque isti populi quibuscum vivis, in plenâ tranquillitate fuerint, prorsus soluti metu Badegarum, expedias ad me velim Tabellarium qui hoc ipsum indicet, ut sine morâ mittam ad Te Franciscum Coëllium cum pecuniâ, literis ad quos est opus, & mandatis quæ te scripto edoceant, quid & quatenus, quove modo, agendi causâ Te Manarem destinem. Impensè Tibi commendo Fratrem Nostrum Ioannem de Artiagâ. scribe ad me quibus
I rebus

rebus egeat , ut provideam prout par est .
 Hic solus penè sum ex quo Antonius æger
 Manapare remansit . & quod perincommo-
 dum est , in medio Populi linguæ ignora de-
 stitutus auxilio Interpretis . Interpretum
 siquidem loco mihi sunt Rodericus qui nunc
 adest , & Antonius quando aderat . quàm
 periti uterque nostræ linguæ tute ipse scis ;
 & ex eo intelliges quam hoc loco vitam
 degam , quos sermones habere ad concio-
 nem queam , ubi qui dicta scilicet mea Po-
 pulo declarent , nec intelliguntur à me , nec
 me intelligunt . unis ergò nutibus disertus
 hic quidem sim oportet . non deest tamen
 quod agam . nam ad baptizandos pueru-
 los modò natos , aut infantes ad id oblatos
 à Parentibus , Interprete non egeo . quos
 nudos , quos fame luridos intueor , ij quid
 à me velint occursum ipso & specie satis per
 se produnt . duobus hisce præcipuis generi-
 bus utilissimorum Operum ita exerceor , ut
 non pœniteat temporis impensæ . Badegæ
 qui hanc oram infestabant , omnes Cabe-
 caten profecti liberos nos & in præsens se-
 curos reliquerunt : qui per Mediterranea
 grassantur , adhuc illic omni crudelitate sæ-
 viunt ; nec absistent à rapinis & maleficâ vi ,
 quoad

quoad autoritate Regis Travancoris, (in quo ut dixi laboratur) de pace cum ipsis aut inducijs convenerit. Dominus Nolter sit semper vobiscum. Amen. Punicale xii. Kal. Septembris An. c. d. c. xliv.

Hac nocte solvo Talen versùs, solatum egenos, quos magno illic numero summâ necessariorum inopiâ premi audio.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA II.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater. Princeps qui Tale degit, cognatus Regis Travancoris, tam amicus nobis est, ut ubi primùm audivit Adigarum injurias in Christianos istarum partium, statim isthuc vice suâ miserit unum è suis Familiaribus cum literis ad Adigares, quibus eis præcipit, ut annonam & cætera necessaria exportari liberè in eas Insulas è Continente sinerent, omni-

I 2 que

que alio quo foret opus benevolentium officiorum genere Christianis isthic viventibus faverent. Mandavit eidem, ut ex Christianis resciscat Adegaram nomina, eaque tum mihi communicet, tum ipsi rediens perscripta referat, ut si ei occasio inciderit adeundi Regis, edere ipsi nominatim queat qui nam ij sint qui potestate autorati Adigarum, vi Magistratûs ejus ad Christianos vexandos sint abusi: quò eos Rex videlicet, pro suo in nos favore, coërceat in posterum. Agere Te cum Patangatinis velim, ut istum à Principe in auxilium Christianorum missum omni significatione honoris excipiant, prætereaque remunerent hominem, itinerisque ac laboris causâ ipsorum suscepti mercedem ei debitam gratè rependant, quando id nec ego, nec populus, propter egestatem facere possumus. nec eos pigeat partem in id utiliter pièque derivare pecuniæ publicæ, quam plerumque saltationibus, convivijs, cæterisque id genus hilaritatibus prophanis noxiè impendunt. Tu quoque tamen ex paupertate tuâ confer quod poteris ad eum demerendum, quò delinitus à te munusculis, alacriùs & efficacius fungatur imposito sibi mandato deterrendi Adigares, à vexandis deinceps

ceps Christianis, prout hactenus magno istorum damno fecerunt : quin & eisdem è contrario adigendi ad cuncta ipsis officia præstanda quæ in quotidianis occasionibus humani commercij usûsque mutui à bonis & benevolis expectari vicinis solent . Magnoperè aveo scire ex te , quid ad liquidum exploratum habeatur de re sermonibus celebratissimâ . Passim enim increbuit, raptum à quodam Lusitano fuisse famulum Regis Travancoris & vinctum perductum Tutucurinum . non ignoro multa ferri rumore populari, quæ aut ex vano hausta, aut in majus invidiosè aucta sint . Tu doce, primùm, an revera factum id fuerit . tum si res teneatur, quid juris pro se raptor alleget : quam occasionem aut prætextum id tentandi habuerit . Scripsi ad Te nuper de hoc eventu, famâque de illo sparsâ, fusius . Eò mihi necessarium est magis perspectum habere quid in re sit, quòd ex eâ notitiâ pendet deliberatio profectiois ad Regem nostræ . Si enim id facinus & verè admissum, & omninò tale est quale narratur, melius arbitror supersedere, nec offerre isti Aulæ os nostrum tam exprobrabilis ausûs conscientiam invisum . quem enim latet

quàm ubique per illud Regnum , ac præfertim in Domo Principis , odiosum haberi necesse sit : non esse veritum externum hominem inferre violentas manus in Familiarem magni Regis , in loco ditionis ejus ; maximè cum longè aliter ipse Rex se nobiscum gerat . Excepit is nuper mirificâ commitate P. Franciscum Coëllium , concessitque ipsi prolixè quidquid petijt in commodum Christianorum istorum . quin adeo se propensum commendatione Patris in horum favorem præbuit ; ut quò eis honorificentius consuleret , quatuor Manaparentes ex ipsorum numero ultrò Patangatinos creaverit ; idque gratis & sine ullo populi sumptu : nam quod Pularum tempore pecuniæ quidpiam exigi eo nomine solebat , nominatim vetuit ne fieret . Similiterque in alijs locis Patangatinos tres sine ullâ popularium expensâ constituit . cuncta ista decernere se in Patris qui eum , ut dixi , adierat Coëllij gratiam benevolentissimè testatus . Per quantum Deum amas obtestor Te , significa Præfecto accuratissimis , meo etiam nomine scriptis literis , orare me illum etiam atque etiam , ut si quid meâ causâ vult , & ipse abstineat in hunc totum Septembrem mensem

fem ab offendendis aut quoquomodo violandis Regis magni subditis, nec quemquam Lusitanorum patiatnr ullâ in eos per id tempus injuriâ grassari. Allega ad hoc illi, quod verè potes, experiri nos illam Regi Travancoris subjectam Gentem præ cæteris exorabilem & propitiam in omnibus quæ ad causam Religionis & Christianorum commoda pertinent. Si credet hoc Præfectus, dubitare non debeo, quin ad ab illo impetrandum ne malè faciat tam benè meritis, efficacissima hæc futura ratio sit. quid spectem in hac velut quarundam Induciarum in hunc mensem pactione non te fallit, utique scientem, cogitare me, magnis Religionis causis, intra istud temporis spatium profectionem ad Regem, ad quem obstrui mihi aditum novâ querelarum de nostris materiâ, ferrem scilicet molestissimè. quamquam, ut indicabam, nondum planè constitui an iturus illuc sim, expectans de divulgato raptu domestici Regis quid allegari defensionis plausibilis queat: de quo tuas literas flagito. hæc si quæ velim nuncient, nullam moram faciam iter istud capeffendi, solvendo Cocinum versùs; literas porrò istas sine quibus expedire consilium profectionis nequeo, nolim scribi manu tuâ

tuove autorari nomine . Memini videlicet significasse te mihi , quædam de his te habere quæ declarare nisi voce coràm , & præsens præsentì nequeas . Facilè suspicor subesse fortè aliquid de Præfecto ipso ac Lusitanis , aut etiam de Christianis Indigenis , quod ut expediat mihi notum esse , quò mederi malo possim , ita non committi debere literis , quæ casu quodam interceptæ exosum te ijs quibuscum versaris facerent . Probo cautionem , & nihilominus , quia nec inter nos visendi facultas nunc quidem est ; nec carere possum hoc rerum articulo mearum , notitiâ istiusmodi , planè volo de istis quæcumque sunt per te certior fieri , scriptis alienâ manu , nec tibi , si deprehendantur , ullo Chirographi aut nominis indicio imputabilibus chartis ; quas ipsas per fidissimum ad me Tabellarium transmittes . ubi sic omnia cognovero , statuum ecquid conveniat ire me ad Inquitribirimum , & Cocinum . Iam nunc porro certus sum , si facinus quo est Rex offensus , & manifestum , & tam turpe tamque inexcusabile sit quàm vulgò dicitur , me illuc neutiquam iturum . Dominus Noster suo nos semper auxilio & favore dignetur .

tur. Manapare Postridie Kal. Septembris Anno
MDCXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA III.

E I D E M.

Carissime in Christo Frater, Deus Dominus Noster suo semper Tibi auxilio præstò fit. Amen. Sum in magnâ sollicitudine pro Christianis Tutucurinenfibus, quibus miserrimo ipsorum tempore nemo est omnium qui consulat. Per ego te quantum diligis Deum Dominum Nostrum, oro & obsecro; summam adhibe diligentiam ad rescindendum ex vero quamprimùm, mihi que statim indica, quo loco res illorum sint. Ac si videris Divini obsequij rationibus congruere profectioem illuc tuam, eò confestim advola cum quamplurimis è Combuture ac Punicali naviculis, quibus infelicissimam illam Gentem è sterilibus & desertis istis Insulis, partim Combuturem, partim Puni-

Punicalem ac Trinchandurem transportes. Expedi, quæso, Te; ac nullâ interpositâ morâ quidquid minutarum Cymbarum, quas Tonas dicunt, Punicale reperietur, tecum illuc rape: misso ad Combuturenſes mandato, vos continuo sequendi cum omnibus suis Tonis. ne committas, per Deum obtestor, ut secundum vota Beterbemalis Satrapæ Latronum Badegarum, & ejus Prædatorij Equitûs, afflictissimæ illæ Reliquiæ populi vi ac terrore ipsorum sedibus exturbati patrijs, fame ac siti, Te in succurrendo cunctante, moriantur. Egregiam verò Præfecti vigiliam istius vestri, quem erat haud paulò magis consentaneum consulere Christianis ipsius curæ ac custodiæ commissis, quàm (quod maluisse visus est) gratificari Beterbemali & Sanguinarijs equitibus qui cum eo volitant eadē atque incendio cuncta vastantes! Scribo ad Patangatinos Punicalis & Combuturis, mandans ut confestim cum Tonis, quotquot habent promptas, Te duce, suppetias accurrant Tutucurinensibus Christianis, cibi ac portionis defectu tabescentibus per arentes illas & victûs omnis egenas Insulas, unde illos statim exportent. Quod iussi Te illuc ire, sic interpreteris licet: si necessariam

riam ad negotij effectum profectionem putes tuam . Sin meis redditis ad Patangatinos literis, satis fervere ipsos & rem amplecti animadverteris, ut possis confidere strenuè per se quod opus est facturos, hære sanè in loco, ubi non ignoro quanta præsentis tuæ curæ te necessitas detineat. Sed comparandæ in Caritatis trutinâ, ac justis librandæ momentis sunt; hinc extrema Tutucuriniensium destitutio, illinc utilitates istorum quibus gravas operam; ut videlicet præponderet quod urgentius est; ac si non aliter, quàm Te illuc accurrente, tot infelicissimorum agentium jam animam, possit interitus præverti, eò cunctis omissis advoles: statue quid è re fuerit: totum judicij tui præsentis arbitrio permitto. Illud cura ut quæ, Te vel ducente vel mittente, ad famelicos siti etiam perditos remigant Tonæ, aquâ & alimentis idoneâ copiâ instructæ sint, quibus statim ac appulerint, levare esuries & ardor queat in siccis scopulis tabescentium mortalium omnis sexûs & ætatis. Deus Dominus Noster sit vobiscum. Amen. Doce me quamprimum poteris ecquid Manuël à Cruce & Matthæus, relevati à mœrore sint, in quo erant
cum

140 . S.FRANCISCI XAVERII
cum eos ultimū vidi . Vale . Nonis Septem-
bris An. MDCLXIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater .

Franciscus .

EPISTOLA IV.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater . Tristissimum
accipio nuntium de Præfecto ; exustam
ipsi navem , quidquid ædium in solo habuit
pariter incendio deletum , ipsum spoliatum
& inopem recessisse in Insulas , a græque
illic in extremis angustijs spiritum trahere .
Accurre illi supprias , obsecro per carita-
tem Dei , & raptim coacto quàm maximo
numero Punicalem tuorum , quantum
isthic navicularum est , annonâ cunctis , aquæ
præsertim , impositâ , tecum isthuc trahere .
Sed velocitate summâ . nam moras ultima
viri necessitas non patitur . Scribo Patanga-
tinis quàm efficacissimè , ut tibi omni ope
prestò sint tam necessario erga Præfectum
officio fungenti . congerant in Tonas quàm
expe-

expedire plurimas poterunt, copias ad talem usum idoneas, aquæ maximè potabilis, cujus illic quanta sit penuria notum est. multas mitti naviculas ideò volo, ut sufficiant exportandæ in Continentem numerosissimæ omnis ætatis turbæ, quas idem qui Præfectum perculit turbo in illa inhospita saxa compulit. Irem ego ipse, Te Punicale relicto, si gratum fore meum illuc adventum Præfecto crederem nuper ille mihi renunciavit amicitiam, scriptis literis plenis atrocium querelarum. ubi legebatur inter alia: non posse illum sine ingenti scandalo memorare, quæ à me ipsi, scilicet, illata sentiret mala. Deus & homines sciunt an ego illi malum ullum intulerim, præsertim tale quod commemorari sine scandalo nequeat. Sed mei purgandi, aut quiritandi tempus hoc non est. quod nunc urget; sufficit intelligere, sic eum in me affectum, ut vitare congressum ejus causâ ipsius debeam, ne oggerendo tali articulo rerum homini misero, conspectu capitis invisî, abundè magnas infelicis calamitates novâ molestiâ cumulem. Hic me præcipuè metus prohibet ab eo adeundo: quamquam nec alia quæ iter istud dissuadebant, defint. Tu, per Deum partes meas exple strenui-

nui-

nuitate sollicitissimâ. Patangarinis Combutoris & Bembaris mando, ut cum omnibus statim quas utrobique repererint naviculis, aquâ & cibarijs onustis, illuc ubi est Præfectus advolent. Tu, pro eo quantum gratificari Deo studes, omni conatu in rem incumbe, nec committas, ut aliquid tibi reliqui fecisse videaris ad extremam contentionem subveniendi in tempore Præfecto ijs cladibus oppresso, quæ nostrarum Misericordiæ & Caritatis officia efflagitent diligentissimâ. veniunt in ejusdem curæ partem eâdem cum illo conflictati fortunâ Christiani plurimi, quorum præterea me respectus cogit hîc te denuò etiam atque etiam orare ne quidpiam prætermittas quo promptum & efficax urgentibus tot ærumnosorum malis accelerari remedium queat. Dominus Noster sit semper vobiscum. Amen. Alendale Nonis Septembris An. MDCLXIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater,

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA V,

EIDEM.

Carissime in Christo Frater . Dignetur
 utinam nos Deus Sanctissimâ suâ Gra-
 tiâ : quando in istis terris nullo alio quàm
 ejus unius auxilio nitimur . Eram ego Trin-
 chandure in procinctu proficiscendi Viran-
 dapatanam , causâ visitandorum Christia-
 norum ; prout feceram etiam Alendale &
 Pudicurimi , præter , de quo dixi , Trin-
 chandurem . ubique reperi abundè quod age-
 rem , & unde intelligerem quàm necessariæ
 sint ejusmodi visitationes . Me igitur , ut di-
 cere ceperam , accinctum ad iter stantem , ad-
 monent crebri ac trepidi undique nuntij ,
 concitari vehementer , & tantum non ad
 arma consternari feram Badegarum Gentem .
 causa commotionis ferebatur , quòd Lusitani
 quendam arctâ devinctum affinitate Beterbe-
 mali duci Latronum istorum , fratrem nimi-
 rum ejus conjugis , comprehensum abduce-
 rent : quâ illi videlicet irritati contumeliâ ,
 passim conjurarent ad exterminandum ex to-
 to Comorini Promontorio Christianum no-
 men

men

men vniversum . His cognitis raptim scripsi ad P. Franciscum Coëllium , ut eadem horâ quâ literas viderit , accurrat eò quò Comorinenses Christiani confugerunt , ut miserimam Gentem autoritate , prout poterit , nostrâ protegat ab impendentibus hâc occasione ipsi gravissimis malis . Scio percrebuisse apud Badegas famam nonnullius meæ gratiæ apud Iniquitribirimum , quem suum Regem appellant , & si ei nequaquam ad nutum obtemperant , imò quidam ex ipsis , quorum caput est Beterbemal , palàm obsequium exuerunt . Tamen quia in plerisque regij adhuc nominis aliqua superest reverentia , multum , ut spero , poterit Coëllij , hominis à me missi , & vices illic meas gerentis respectus , ad protegendam tali tempore afflictissimam plebem . Præsertim cùm , quod ejusdem me Coëllij docuerant literæ , non Badegæ solùm rebelles injuriâ rapti leviri Beterbemalis commoverentur : sed cæteri quoque à quodam ad ipsos recens appulso Iniquitribirimi Regis Travancoris cognato adversùs Comorinenses concitari dicerentur , apud quem ne in Christianos sævire vellet , multum valitura videbatur nostra commendatio , utique hominum quos non ignoraret à

suo

suo Rege aliquo in numero ac pretio haberi.
 Accedebat ad spem corroborandam, quod
 Coëllij pariter recentissimis literis compere-
 ram, destinatos ad me à Rege Travanco-
 ris tres quatuorve familiarium ipsius, quos
 ne jam ad me pervenissent, prohibuerat viæ
 lassitudo, ob quam Manapare substiterant.
 Hi Regis literas ad me ferunt, quibus orat:
 ne graver, neve cuncter ad ipsum accede-
 re; esse enim sibi res gravissimi momenti
 quas communicari coram mecum & sua ip-
 sius multum, & nostra nonnihil interfit.
 quantum ex tanto intervallo possum introspi-
 cere, non temerè suspicari videor, hæc agere
 Regem, quod favore Prætoris Indiæ nunc
 egere se plurimum sentiat. Audimus enim
 Satrapas infensos ipsi, Pularum hîc celebri
 appellatione notissimos, invaluisse opibus,
 ac longâ prosperitate tantum coacervasse pe-
 cuniæ, ut meritò Rex metuat, ne largitio-
 nibus ingentibus Lusitanum Prætorem in
 suas attrahant partes, & auxiliaribus ab
 eo copijs juventur. Hæc notitia statûs Ini-
 quitribirimi rerum facit ut plus fidei tri-
 buam ejus, quas modò accipio, literis, sanè
 prolixè pollicentibus omnem à se favorem
 in Christianos; quos etiam invitat in suas
 K terras,

terras; spondens securos & in plenâ tran-
 quillitate victuros. His de causis illuc pro-
 pero; atque adeo in noctem hanc proxi-
 mam discessum hinc condixi meum, stimu-
 lante in id maximè curâ quâ uror intimè
 consulendi quamprimum miserrimis Chri-
 stianis è Tutucurino & Bembare ejectis, ut
 iis stationem certam tutamque provideam
 in terris ditioni Regis magni subiectis. Id
 enim primum omnium & studiosissimè cum
 Iniquitribirimo conficiam, ut per eum as-
 signetur certa regio indemni & tranquilla
 commorationi miserrimorum exulum isto-
 rum. Te interim omni arte ac diligentia
 curare cupio, ut ex desertis istis Insulis,
 ubi rerum omnium inopiâ consumuntur,
 Combuturem ac Punicalem tantisper mi-
 grent, ibique hospitaliter habeantur, quoad
 eis, uti dixi, provideo. Memento ad me
 scribere copiosè ac minutim de rebus ac
 statu Christianorum omnium; præsertim Præ-
 fecti ac Lusitanorum, uti singuli se ge-
 runt, & quàm prosperè agant. Cuperem
 etiam, si suffurari ad hoc tempus tuis ur-
 gentioribus occupationibus poteris, excur-
 tere te isthinc ad visitandos Christianos qui
 Combuture degunt, tum in Orâ Piscariæ
 Careas

Careas & incolas Pagi cuius Toparcha est
 Thomas de Motta: præterea illos qui sedes
 habent prope Patanaum. Gratissimum mihi
 hi esset posse tibi otium contingere istos
 omnes aduendi. nam quantoperè istiusmodi
 lustrationibus egeant, scio. Utinam mihi
 vacaret illuc modò proficisci. nihil nunc
 quidem libentiùs facerem quàm inspicere
 ac censu accurato lustrare loca illa cun-
 cta. Tu meis vicibus, quæso, fungere; &
 præ cæteris explora, quomodo ubique suc-
 cedat & quâ fide curetur institutio Pueror-
 um. Præposui, ut scis, per singula loca
 Pædagogos scholis. Horum ad Minerval,
 quod promisi, repræsentandum centum Fa-
 noës sumes ad hoc ipsum depositos apud
 Manuëlem à Cruce tuum amicum qui Puni-
 cale habitat. Eam pecuniam impendes nu-
 merandâ, ut dixi, mercede ludimagistris
 ac catechistis; ex singulis intelligens quan-
 tum ego cuique solvere consueverim. Ca-
 ve credas ullâ in re meliùs collocari vel pe-
 cuniam vel operam. quin certum habeo;
 plurimum te ad insigne Dei Domini Nostri
 obsequium acturum, si curaveris istam uni-
 cè necessariam rudis ætatis informationem,
 assiduè ubique, ac diligenter exerceri. Is

148 S.FRANCISCI XAVERII

cui isthuc proficiscenti has literas tradidi, homo est, ut mihi videtur, valde bonus & magnis instinctus desiderijs Deo serviendi. excipe illum humaniter & apud te habe, quoad ego ab Iniquitribirimo redierim. vel si conducibile id judicaveris ad obsequium Divinum, & hoc ipsi placere videbitur, relinque illum Combutare, ut illic ad constructionem Ædis sacræ operam quam potest conferat. Audio tonsorem quendam isthinc discedere, facilè mihi occursum quâ sumiturus viâ. Per hunc scribas velim copiosè de cunctis quæ aguntur. Sum enim in magnâ sollicitudine de rebus cùm Lusitanorum, tum Christianorum, quo isthic nunc loco sint. Dominus Noster det nobis in alterâ vitâ plus tranquillitatis & solatij, quàm hîc experimur. Vale. Trinchanture VII. Idus Septembris An. MDCLXIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA VI.

E I D E M.

Carissime in Christo Frater : Tantum me delectarunt tuæ literæ , quantum nunquam satis exprimere scribendo possem . levarunt enim me curâ quâ intimè urebar de Præfecto , deque alijs eadem procellâ Domino ejectis . Sit utinam Dominus Noster cum illis omnibus , sicut & esse ipsum mecum cupio . Tertiâ feriâ duabus horis ante lucem misi P. Franciscum Coëllium ad Principem Regis Travancoris cognatum , qui Tale divertatur , duabus à Manapare leucis . Exceptus est ab eo humanissimè . Causa mittendi fuit spes isto modo pacandi regionem hanc inquietissimo metu suspensam , ac passim consternatam ob minas Badegarum . Vellem ante discessum hinc meum his miseris populis , si minùs plenam pacem possum , saltem quasdam ærumnarum inducias relinquere . Dixit Princeps Coëllio , Beterbemalem ingenti festinatione mari tendere contra Regem magnum , animo cum eo configendi . Alia mihi ratio legandi Coëllij fuit , ut im-

K 3

petra-

petrarem à Principe literas ad Adigares; quibus jubeantur p̄mittere exportationem Oryzæ, & aliorum ad victum utilium. Eadem feriâ tertiâ post Meridiem, accepi literas tuas; & continuo expediui certum hominem ad P. Coëllium cum Epistolâ ab eo reddendâ Principi, quâ illum rogo, ut scribat Adigaribus istius regionis, ne, quod hactenus fecerunt, obstent quo minùs alimenta Punicalem importentur: prætereaque ne Christianos infestare pergant; sed eis potius æquos se præbeant. nihil non moveo quò hanc, si p̄ssum, maritimam Oram aliquatenus quietam relinquam, ante meum hinc discessum Iniquitribirimum versùs. Spero autem me inde rediturum efficacioribus armatum autoritatis regiæ præsidij ad resistendum iniquitati Adigarum istorum. Cras manè scribam ad Præfectum. non enim nunc scribendi otium concedit hujus Tabellarij festinatio. Expecto hac nocte Franciscum Coëllium. Postridie manè fusiores ad te literas quàm hæ sunt destino, nunc multam à me salutem nunciabis Paulò Vazio. & Matthæo dices: scribere me isthuc ad Manuëlem Crucium, ut illi numeret duodecim fanoës, quos à me petijt pro suo Patre, & Sorore, quam habet,

bet, paupere. Afferet materiam copiosioris,
quam promisi, Epistolæ Franciscus Coëllius.
Conjungat nos utinam Dominus Noster in suo
regno. Amen. Manapare IV. Idus Septembris
AN. CIOIEXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA VII.

EIDEM.

CARissime in Christo Frater: Antonius
æger decumbit, nec nos potest juvare.
Mitte statim ad me Manaparem, Antonium
Paravam, qui nobis ministret in quotidiano
victu. Scribe, amabo te, rectene an secus
agatur cum istâ nuper afflictissimâ Plebe.
Solicitude quam de ijs circumfero, me ac-
quiescere non patitur. Ejus unicum est so-
latium, doceri subinde quo loco res illo-
rum sint. Cum primum ad Regem Travancor-
coris pervenero, ejus expediri diplomata
curabo, & statim ad vos mittam, quibus Adi-
gares ubique locorum jubeantur benignè

K 4

tracta-

152 S. FRANCISCI XAVERII
tractare Christianos. Ora Deum pro me: &
dic Pueris, ut in suis Orationibus Deo me
commendare meminerint. Manuëli Crucio
inscribo schedulam collybisticam, cuius vi
centum tibi fanoës numeret in sumptum in-
stitutionis Puerorum. Eam cum his ad te
mitto. Dominus Noster suo vobis auxilio &
favore semper adfit. Amen. Tutucurino XII.
Kal. Octobris An. CIOIOXLIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

EPISTOLA VIII.

EIDEM.

Carissime in Christo Frater: cum appul-
sus Manaparem starem in procinctu pro-
ficiscendi ad Alexium Sosam, convenerunt
me Naires duo, Tabellarij Epistolæ ad me
scriptæ à quodam Lusitano, quæ me factum
volebat certiozem, detineri se Bearime ne-
cessariâ causâ, & ibi habere literas ad me
Præfecti Arario regio, & quædam alia
mandata, quæ nisi præsens reddere aut ex-
pone-

ponere nequiret . Hoc solum posse scribere : Ejusmodi ea esse , quæ novum meum cum Iniquitribirimo congressum postulent . Alexius Sosa Colanum se contulit . Ajunt eum à Satrapis , seu Pulis , valde offensum discessisse . An ex vano haustus is rumor sit , nondum ad liquidum comperi . Ego hinc jam nunc viam in eo terrestrem , à Comorinensi Promontorio , lustraturus obiter Christianorum obvios Pagos , & baptizaturus cum recens natos , tum si , qui adulti satis ad id dispositi occurrerint . Feriâ secundâ proximâ , nisi quem alium (quod tui juris facio) diem mavelis , cuperem invisi à Te Christianos Tutucurino exules : & quia in novis istis precarijs sedibus locum ubi conveniant non habent , eos extra septa tuguriorum evocatos congrega in puro campo , ibi que doce ac sacris procura . Nicolao Barbosæ seriò velim denuncies , ne istos qui Tutucurini , expulsorum inde priorum incolarum Domibus incubant , vocet ad piscatum Margaritarum . Mihi enim , cui aliquam in hoc autoritatem Rex & Prætor tribuerunt , neutiquam placere , contumaces adeo ac rebelles Christianos , aut , ut verius loquar , Apostatas , gaudere fructibus maris nostri

nostri . Concedatur id fanè Punicalensibus ; ac si quibus eorum cordi sit circa Tutucurinenfes Insulas urinari , conchis unio-
 num matribus è fundo eruendis , per me licet , id faciant . Itaque ijs uti sui quæstus Ministris Barbosa poterit . Sin du-
 riorum se præberet , graviter mone à me hominem : etiam atque etiam suâ causâ caveat , ne quid novæ consciscat culpæ .
 abunde enim esse quæ aliàs plurima peccasse illum , non solus ipse recordetur . multam opis Divinæ mihi per dubia viarum ,
 ancipitia tractationum adfuturæ fiduciam colloco in tuis pro me , ac parvulorum
 quos isthic habes , orationibus , quas noli me frustra implorare . Tanto ego auxilio munitus vado erectâ fronte ac certo pectore
 contra terrores quos mihi Christiani certatim intentant ; sollicitè inculcantes , non nisi cum propè certâ pernicie terrestris à
 me iter per has regiones susceptum iri : quòd feræ quæ illas incolunt , gentes totum ,
 quo in Christianam Religionem flagrant , odium , in me haud dubiè , quo illam niti
 putant , effusuræ videantur . Atqui , ut tibi mei animi pandam intima , tantum
 me vivendi tædium tenet , ut eo alliciar ,
 quod

quod illi ad deterrendum objectant. Iudico, inquam, multo mihi melius in odium Nostræ Sanctæ Fidei ac Legis interfici, quam vivere videndo tot in Deum peccata, quæ in nostris quotidie oculis, frustra impedire conantium, perpetrantur. Verè dicam: nullâ mihi magis re displiceo, quam quod obstare nequiverim ijs quos nosti, tam immaniter Divinum Numen, offendentibus. Dominus Noster adsit semper vobis auxilio & favore. Amen. Manapare IV. Idus Nouembris An. MDCLXIV.

Statim discedo Pudicarem versùs. P. verò Franciscus Coëlius it visitatum Christianos qui degunt Atapatanaï.

Tuus in Christo Amantissimus Frater

Franciscus

EPI.

EPISTOLA IX.

*Cuidam è Societate IESV in Comorinum
proficiscenti.*

Carissime in Christo Frater, Nudius tertius, hoc est, XVI I. Kal. Ianuarias, perveni Cocinum. antequam illuc appellerem baptizaveram omnes quos adire potui Macuas, Piscatores qui vivunt in Regno Travancoris. Scit Deus qui pervidet intimarum cordium, quam libenter illuc continuo redirem, ut alterius quoque generis homines ibi degentes, nec ipsos abhorrentes à iugo Christi, sacro universos lavacro tingerem. Sed Domino Proëpiscopo videtur, spectare nunc ad majus Dei obsequium profectionem ad Dominum Prætorem meam, ut cum eo de Iafanapatensi negotio transigam. Solvam Cambajam versùs altero abhinc tertio die, in Cature benè instructo, brevi, ut spero, rediturus, rebus è sententiâ confectis, prout Religionis & Gloria Divinæ rationes exigunt. Dominus Episcopus venturus hoc anno Cocinum non est. Proëpiscopus autem cum primis navibus in Lusitaniam solvet,

vet, inde ad nos citiffimè reverfurus, prout ad Dei obfequium expedire id fciens, à Divinâ fpero benignitate. Iacobus qui Goæ in Divi Pauli diverfatur, magnis æftuat huc veniendi defiderijs. P. Magifter Iacobus, & Dominus Paulus, cum univerfo Collegio benè valent. Accipio è Lufitaniâ magnum numerum literarum Goam recens perlatarum. In iis eft diploma quo tibi fit potestas accipiendi Sacerdotij, etiam fi nec Patrimonij ritè conteftatum titulum proferas, nec Ecclefiaftici Beneficij reditus, unde fufstenteris, annuos habentis poffeffionem probes. verùm hâc quidem facultate tibi opus effe non puto. quandoquidem paratus eft Dominus Epifcopus, abfque ullo rerum talium refpectu, initiare te Sacerdotio, uti nuper initiavit Patres Manuëlem & Gafparem, quos hîc Cocini nunc habemus, mox in iftam Domini vineam tecum fructificatum profecturos. Indicant quas dixi literæ, folviffe huc venturos è Lufitaniâ Socios Duos. de quibus quòd nondum appulerint, fum fanè follicitus; malè metuens ne aut hybernent Mofambici, aut mari ac tempeftate contrarijs retrò in Lufitaniam coacti fint cedere. Ajunt alterum illorum Lufitanum

ortu

ortu esse, alterum Italum. utriusque magnas
 laudes Rex ipse prædicat suis ad me lite-
 ris. Perducat utinam ambos nobis salvos
 propitius Deus. neutrum agnosco. non
 enim sunt ex illis quos Vlyssipone reliqui-
 mus. Plus sexaginta Iuvenes Nostræ Socie-
 tatis literis nunc dant operam in Academiâ
 Conimbricensi, de omnium horam religio-
 ne, modestiâ, ingenio ea scribuntur que
 ingens nobis argumentum suppeditent quàm
 maximas possumus. Divinæ Bonitati laudes
 ac grates referendi. Fermè omnes in Lu-
 sitaniâ nati sunt: quo in primis gaudeo. de
 Socijs Italicis latissimi quoque feruntur nun-
 tij. Plus de his modò non dicam, quia
 spero me ante mensè vertentem congressu-
 rum tecum; quando dabo tibi legendas eun-
 ctas istas ab Europâ literas. Tu simul hanc
 Epistolam legeris, fac oro te etiam atque
 etiam, per quantum Deum Dominum No-
 strum amas, & ei gratificari studes, ut ex-
 pedias continuò te ad eundem visitatum
 Christianos novos quos in Orâ maritimâ Tra-
 vancoris nuper baptizavi plurimos. In sin-
 gulis Pagis scholas institue, quò parvuli di-
 sciplinæ capaces quotidie cogantur, Præ-
 posito Magistro qui eos doceat. In hujus
 Miner-

Minerval, & si quem alium hæc institutio sumptum requiret, tollas tecum censeo ex pecuniâ in id sepositâ fanoës centum quinquaginta. Eam summam disperties Ludimagistris per Pagos singulos, ubi eos inchoasse jam negotium, & tenere ordinem videris. nullum abiens relinquant cui non suæ pensionis partem numeraveris, quò alacrius pergant; & ad probandam operam ostenso profectu puerorum, cum redierimus, excitentur, spe insuper, invitante quæstus ulterioris. nullum omittas Mapale toto illo tractu, quantus patet usque ad Piscariam Majorem, ubi hæc Parvulorum conventicula quotidiana non & præfens celebraveris, & qui te absente continent rectè providearis. In tuum ipsius victum pecuniam accipias à Præfecto. Manapare Tonum sumes qui Te Careapatanum perferat. Sed illuc antequam appellas, deflecte Monchurium. Vicus hic est Machuarum nondum baptizatorum. distat à cuspide Comorinensis Promontorij, non multò plus leucæ uni s spatio. Baptiza eos parati enim satis ad hoc sunt. & plurimum se id cupere sæpe ostenderunt, allegatis ad me qui enixè rogarent, ne gravarer ad se venire baptizatum cantos.

Etos . nec mihi voluntas defuit obsequendi
 pijs votis: sed accingere ad iter istud sæpe
 me conantem urgentiores semper occupa-
 tiones tenuerunt . Antonius Fernandez è
 Christianis Malabaribus secuturus te mox
 est, & brevi scilicet affecuturus, veloci & ex-
 pedito Cature . Hunc perpetuum adhibebis
 comitem & arbitrum cunctorum quæ per
 illam Oram geres, quoad planè omnes il-
 lic sacro lavacro regeneraveris . Vir est in
 primis probus, & perstudiosus Divini ho-
 noris . Idem usum habet morum illius Gen-
 tis, & quâ ratione quibusve cautionibus
 cum eo genere hominum tractandum sit,
 callet . quod ille censuerit exequere: nec
 unquam aut ab eo dissenti, aut obsta quo-
 minus quidquid ei videbitur faciat . rectè
 quippe illi fiditur . sic ego illic faciebam,
 eventu semper tali, ut me nunquam poeni-
 tuerit . quare ut ejus consilijs deferas, to-
 tumque ipsi permittas, non modò hortor &
 moneo; sed vehementer etiam oro ac pre-
 cor . Duc eò tecum Matthæum, & regium
 Accensum qui me comitabatur à Viranao
 Patanaum usque; præterea domesticos tuos
 Pueros & aliquem Canacapulam qui norit
 scribere, cujus manu exaratas relinquere
 possis

possis in quovis loco preces à Pueris & alijs Catechumenis ediscendas, curâ & diligentia Magistrorum ubique statutorum Doctrinæ Christianæ. Eodem præterea uti Amanuensi poteris ad scribendas quoquoersum, prout è re fuerit, literas: eodem lectore, atque interprete ad eas intelligendas quæ ad te mitti è diversis ejus regionis locis subinde continget. Ac isti quidem Canacapulæ mercedem persolves suam, non ex pecuniâ in sumptum institutionis Puerorum destinatâ; sed ex eâ quam Rex in usum ac victum nostrum suggeri nobis præcepit, cujus pensiones statas Præfectus de more representabit. Partes isthic unde discedis tuas baptizandorum & docendorum Comorinensium, commendabis abiens probo Sacerdoti Joanni de Lizana. Francisci Mendez qui has ad te perferendas literas accinctus flagitat, tanta festinatio est, ut plura scribere nunc quidem nequeam. Dominus Noster suo vobis semper auxilio præstet sit, quantum ipsi mihi cupio. Cocino xv. Kal. Januarij AN. MDCLXIV.

Tuus in Christo Amantissimus Frater.

Franciscus.

L

EPI-

EPISTOLA X.

IOANNI III. REGI LVSITANIÆ.

Domine. Sic velim habeat Maiestas Tua, itaque secum, quæso, reputet: Deum Dominum Nostrium Tibi potissimum, præcunctis quæ sunt usquam Christianis Principibus, harum Indiarum Imperium tribuisse, ut experimentum Tui caperet; probaretque quâ fide commissum negotium gereres, quôque officio grati animi beneficijs responderes. Neque in hoc tam spectasse, ut regium tuum Fiscum ditaret proventu pretiosorum fructuum è terris exteris, & importatione Gazæ peregrinæ: quàm ut suggerendis occasionibus heroïcorum laborum, virtuti ac religioni Tuæ benignam materiam offerret commendandi se se, adducendis zelo tuo ardenti, operaque per Te adhibitâ gnavorum Ministrorum, Infidelibus horum tractuum ad notitiam Creatoris & Redemptoris Mundi. Iure igitur ac meritò impensè commendat Maiestas Tua ijs quos in has Regiones mittis, ut plurimum elaborent in latè Propaganda
 Nostra

Noftrâ Sanctâ Fide, Religioneque augendâ; quandoquidem à Te intelligis rationem repetiturum Deum salutis tam multarum Gentium; quæ paratæ fequi viam meliorem, fi quis ostendat, interim inopiâ Doctoris in cæcis tenebris ac graviffimorum criminum fordibus, & fuum Creatorem continuè offendunt, & fuas ipfi animas miserè in æternum exitium præcipitant. Referet Maieftati Tuæ quæ ufu comperta habet de docilitate harum Nationum ad Fidem, deque cæteris opportunitatibus quæ hic fe offerunt rei Christianæ benè gerendæ, Michaël Vazius, qui Proëpifcopus hîc fuit, hinc modò ad vos transiens. Is tantum fui defiderium Christianis harum partium relinquit, ut remitti hîc eum ftatim anno fequenti ad confoiationem & præfidium ipforum expediat: quamquam eft cur id decernas tuâ ipfius causâ. Nimirum ut fic exoneres in tam idoneum & induftrium Miniftrum, officium quo urgeris gravi, procurandæ in his locis Divinæ Gloriæ. Hoc enim tam fideli difpensatore, tamque experiente, ifti negotio præfecto, fecurè potes acquiefcere: certus ipfum pro eâ excellenti virtute, quâ tot annis probatâ veneratio-

nem totius hîc populi meruit, nullam prætermitturum occasionem Religionis vel tuendæ vel augendæ. Iterum etiam atque etiam rogo atque obtestor Maiestatem Tuam, ut si Dei obsequio & Ecclesiæ rationibus consultum vis; si tot probis & laudatis hominibus in Indiâ degentibus, si Christianis recens conversis ad Nostram Sanctam Fidem, si mihi denique quidquam in hac vitâ gratificari tanti ducis, iubeas ad nos redire Michaëlem Vazium Proëpiscopum, qui modo hinc discedit. Non aliæ mihi causæ hoc petendi sunt quàm obsequium Divinum, incrementum Nostræ Sanctæ Fidei, & exoneratio Conscientiæ Maiestatis Tuæ. Verè me loqui Deus Dominus Noster mihi testis est. Scio enim quantum talis viri desiderium, quanta necessitas in his Oris sit. Ergo ut officio satisfaciam, & conscientiam ego quoque meam deonerem, dico & profiteor Maiestatati Tuæ, omninò necessarium esse, si cupis promoveri dilatarique Nostram Sanctam Fidem in his Indiæ Regionibus, si optas eos qui Ecclesiæ iam aggregati sunt, ab eâ non avelli, & ad patrias superstitiones redire, offensos ac deterritos multis iniurijs ac vexationibus quas graves patiuntur præsertim
à Mi-

à Ministris Maieftatis Tuæ , ut hùc mittas
 Michaëlem Vazium , cui forte pectus & con-
 ftans animus eft ad obftandum Persecutori-
 bus Christianorum . Quamvis Epifcopus fit
 Prælatuſ tam consummata virtutis , quàm
 revera eft : tamen idem , quod Tua Maie-
 ftas non ignorat , iam ſenio gravatur , tot-
 que morbis affligitur , ut ad labores feren-
 dos quos ejus Præfecturæ accurata functio
 ſummos in hiſce Partibus iniungit , viribus
 corporis deſtituatur ; utcuſque animi vires
 in eo abundant , & in dies augeantur . Deus
 enim eum tantâ gratiâ dignatur , ut quantò
 magis in carne debilitatur , tantò plus cor-
 roboretur in ſpiritu . Quâ ſolet mercede
 Deus Dominus Noſter remunerari eos qui
 multos annos perfeverarunt in ejus obſequio ;
 impendendo vitam & ætatem univerſas
 exantlandis ejus cauſâ laboribus maximis ;
 quouſque referant quaſi plenam victoriam
 de ſuo corpore ſpiritui rebelli . Talibus
 quippe indulget Deus eum aſſiduarum con-
 tentionum fructum in ultimâ ætate , ad
 exemplum & perfeverantiam eorum quibus
 præſunt , quo veluti reiuvenefcere ſe ſen-
 tiant renovatione ſpiritualium virium , eo
 maximè tempore quo natura deficit , op-

pressa incommodis decrepiti senij . Ita
ut eâ proportionem quâ sensim deficit vita in
virtute transacta , mutetur corpus terrenum
in spiritum cœlestem . Quocirca Episcopo
necessarium , nunc quidem , auxilium est ad
tolerandos officij sui labores .

Peto Domine Rex & per Dei obsequium
obsecro , ut quâ ego rectissimâ intentione,
sincerissimâque veritate scribo hos versus ,
pari Tua Maiestas æquitate animi ac favore
benevolo excipiat quod suggero . Nimirum
solâ instinctus curâ honoris & obsequij Di-
vini , desiderioque vero exonerandæ con-
scientiæ Tuæ regiæ , oro & flagito , ut non
tantum per literas commendes tuis hîc Mi-
nistris res obsequij Divini ; sed etiam pu-
niendis ijs qui officio hâc in parte defue-
rint , commendationem istâ facias exem-
plis iustæ ultionis . Enimvero periculum
est , ne à Deo Domino Nostro Maiestatem
Tuam ad suum iudicium citante (quod fu-
turum est quando minus expectatur ; nec
spes aut ratio est id declinandi) ne tunc ,
inquam , à Deo irato audias : cur non in
eos animadvertisti , qui à Te autorati , Ti-
bique subditi , mihi erant in Indiâ contra-
rij : cum in eosdem , si negligentes depre-
hende-

henderentur in tuis vectigalibus & Fisci rationibus curandis, severè vindicares? Nec scio, Domine, quanti ad tuam excusationem momenti habitura sit tali tempore responsio Tua, dicentis: equidem annis singulis cum isthuc scribebam, res Divini tui obsequij commendabam. Reponetur enim continuo: Atqui eos qui tam sancta ista mandata susque deque habebant, impune id facere sinebas. cum interim quos compereras in rerum tuarum procuratione parum fidos aut strenuos, debitis poenis subijceres. Per Ego Te, Domine, quo flagras zelum Gloriæ Divinæ, perque curam quam habes antiquissimam expediendarum apud Deum rationum officij proprij, ac conscientia deonerandæ, obtestor atque adiuro Maiestatem Tuam: Mitte nunc idoneum cum autoritate necessariâ Ministrum, cuius vna cura sit, prospicere saluti innumerabilium animarum quæ hic periclitantur: quique in eâ procuratione potestatem à Te habeat liberam ab imperio & ditione illorum quos vectigalibus & regni tui negotijs propriè vacare iubes: ut sic in posterum incommoda & scandala vitentur, quibus antehac multis & gravibus res hîc Christiana laboravit. Ineat

Maiestas Tua exactam rationem, & plenam
 secum summam colligat fructuum & tem-
 poralium bonorum quæ Dei beneficio ex
 Indijs percipis. Deduc inde quod hîc in
 Dei obsequium & causam Religionis expen-
 dis. Sicque cunctis prudenter æstimatis,
 inter tuas regias, & Dei ac cœlestis Regni
 rationes eam partitionem institue, quam
 gratus & religiosus tuus animus æquam fore
 bonamque iudicabit: cavens, ne Crea-
 tor rerum omnium parte nimis exiguâ lar-
 giter effusorum in tuum sinum Bonorum
 angustè ac parcè remuneratus à Te videri
 possit. Nec cunctetur in hoc diutiùs, aut
 procrastinet ulterius Maiestas Tua. Quan-
 tum enim cumque festines, fera iam hæc
 fuerit diligentia. Urget me ad hoc scriben-
 dum vera & ardens mei cordis erga Maie-
 statem Tuam caritas; utique cum audire
 mihi videar voces ex his terris missas ad
 Cœlum Indiæ conquerentis, avarè secum
 agi à Maiestate Tuâ, quòd Proventuum
 uberrimorum qui ararium ex ipsa tuum-
 ditant, tantulam vix particulam in subsi-
 dium spiritualium eius necessitatum longè
 gravissimarum conferas. Negotium salutis
 animarum in hoc tuo Indiæ populo, cui
 pro-

NOVARVM EPIST. Lib. 3. 169

prospicere ex officio incumbit Maieſtati Tuæ, quo loco ac ſtatu ſit, cognoſcere, opinor, non erit ingratum. Iafanapatæ & in Orâ Coulani, facile ante annum vértentem plus centenis Hominum millibus ad Chriſti Eccleſiam aggregabuntur. Non loquor de Inſulâ Ceïlano, cuius Regem utinam multus ille quo eum proſequeris emolliret favor, ne tam durè Chriſtum IESVM ab omni parte ſuæ ditionis excluſum vellet. Mittat huc quæſo Maieſtas Tua, quamplurimos è Societate Noſtrâ, qui non modo ſufficiant baptizandis & Chriſtianâ Doctrinâ imbuendis tam multis Hominibus qui in hiſce tractibus ad fidem Chriſti amplectendam inducuntur; ſed etiam ex quibus abundant qui mitti poſſint Malacam, & in finitimas ei Vrbi regiones, ubi nunc plurimi Chriſto dant nomen. P. Magiſter Iacobus, & Dominus Paulus in Collegio Sanctæ Fidei verſantur. Hi quoniam copioſè ad Maieſtatem Tuam ſcribunt de illâ Sanctâ Domo, nihil in præſens de eâ dicam; niſi quod peto in ſummâ parte gratiæ, ne gravetur Tua Maieſtas ſcribere Cosmo Agnezio, ut quando idem cepit, idem promovit Sanctum illud Contubernium, perducere ipſe ad faſtigi-
gium

gium plenèque absolvere ne desistat ; nec in hoc defatigetur : constituram enim ei à Deo primùm , tum etiam à Maiestate Tua dignam præclari operis mercedem . Franciscus Mansilla & Ego versamur in Promontorio Comorini cum Christianis quos fecit Michaël Vazius Proëpiscopus Indiæ . Nunc habeo mecum tres Sacerdotes ex Indigenis ejus terræ . Collegium Cranganoris , quod opus est Patris Fratris Vincentij , magnis incrementis adolescit : & , si Maiestas Tua pergat ei favere , ut hætenus fecit , è bono proficiet in melius . Est profectò cur plurimæ Deo gratiæ agantur ob fructum ad Christi Domini Nostri obsequium ingentem qui ex eo Sancto Collegio existit . Vnde , ut spes est verisimilis , paucis annis prodituri sunt viri Religiosi qui Masabarem universum , quantumcumque nunc vitij & erroribus oppressum , ad pudorem salutarem sui miseri statûs sint adducturi ; & cæcis istis mentibus Christi Domini Nostri lucem illaturi , manifestaturique nomen eius , operâ & ministerio discipulorum Patris Fratris Vincentij . Oro & obsecro Dei causâ dignetur ei favere Maiestas Tua , tum cæterâ demonstratione regię benignitatis, tum indulgen-

NOVARVM EPIST. Lib. 3. 171

gendo ipsi eleemosynam quam petit. Quam
doquidem in his Indiæ regionibus spero me
diem extremum obiturum ; nec unquam
in hâc vitâ visurum Maiestatem Tuam ,
adiuva me quæso, Domine, Tuis orationi-
bus , ut in alterâ vitâ , cum maiori utique
quiete quàm quæ nunc est, videamus invi-
cem ; postulando à Deo Domino Nostro
pro me idem quod Ego vicissim pro Maie-
state Tuâ postulo ; nempe ut in hâc vitâ
det Tibi gratiam sentiendi & agendi id quod
in momento Tuæ mortis gauderes Te fecif-
se . Cocino XIII. Kal. Februarias Anno
CICICXLV.

Tuæ Maiestatis Servus.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA XI.

MAGISTRO SIMONI RODERICO
E SOCIETATE IESV.*Gratia & Amor Christi Domini Nostri
adsit semper nobis auxilio &
favore. Amen.*

Quas Romam scribo literas, eas ad Te
 patentes mitto, ut ipse prius perle-
 gas, & inde haustâ notitiâ rerum
 quæ hîc geruntur, inciteris ad submitten-
 dos nobis quotannis quamplurimos poteris
 Operarios Evangelicos. Nam talibus, quam-
 libet multi veniant, abundè hîc erit in
 quo ad Dei obsequium operam insigniter
 navent. Quod attinet ad tuam quoque ip-
 sius in has Oras profectionem, equidem si
 confidere possem vires in Te ac robur cor-
 poris cum vigore animi paria facere, ultrò
 Te invitarem rogaremque multum ne veni-
 re gravarere: si tamen id P. Ignatius pro-
 baret, eiusque is Tibi consilij autor fieret:
 Pater enim noster est, cui obedire nos oportet,
 nec ejus iniussu vel pedem movere

fas

NOVARVM EPIST. Lib. 3. 173

fas est . De Iacobo Fernandio narro Tibi :
 vidisse me illum Goæ ante has fermè qua-
 tuor hebdomadas Salvum & benè valen-
 tem . Iucundè atque ex animi sui senten-
 tiâ diversatur apud Collegium Sanctæ Fidei,
 in Contubernio Magistri Iacobi & Domini
 Pauli ; strenuèque ibi ad Dei obsequium
 contendit, eo fructu, ut eum nec istius com-
 morationis, nec operæ pœniteat. Dixit mi-
 hi se fusè ad Te scribere ; cui equidem
 magnoperè censeo rescribas ; quando tan-
 tum Te amat, & tuâ causa vult . Incredibi-
 lem ei voluptatem afferent tuæ literæ ; ma-
 ximè si in eis legerit ; Tibi probari commo-
 rationem istam ejus in Collegio Goano ubi
 nunc degit . Franciscus Mansilla & Ego
 commendamus nos ferventibus orationibus
 tam tuis quam Sociorum omnium . Nos
 in has Oras longè submoti , tenues velut
 vestri clientuli , è vestrà ope ac patrocínio
 spes ferè ac rationes suspensas trahimus .
 Quare vestrà caritate dignum est (univer-
 sim omnes & singillatim unumquemque
 compello) vestrà,inquam, benignitatis ac pie-
 tatis est, in vestris officio incensis & sacri-
 ficijs & precibus causam apud Deum no-
 stram agere ; & quibus multís híc vehemen-
 ter

ter indigemus animi corporisque subsidijs
 ac bonis, ea nobis impetrare: adhibitis per
 vos eodem etiam suffragijs Externorum qui
 ductum in viâ spiritûs vestrum sequuntur.
 Multùm etiam Te rogo, & per Dei Amo-
 rem precor, scribe ad me, aut, si per te
 non potes, quibusdam Sociorum ut id agant
 præcipe. Scribatis autem fusè; nec sum-
 matim aut generatim solùm, sed etiam par-
 ticulatim ac minutim indicando singulos
 Fratrum Nostrorum in Lusitaniâ, Romæ,
 alibi, degentium. Siquidem non alium
 reliquum habemus in hac vitâ fructum ani-
 mi maiorem, quàm quem appellentibus
 hùc è Regno navibus, literarum istiusmo-
 di lectione percipimus. Quam scribo Epi-
 stolam Socijs Romanis, communicabis, nisi
 grave est, Petro Carvallio summo Amico
 Nostro; eique nomine meo dices: me,
 quoniam in Fratrum Nostrorum qui Romæ,
 quique in Lusitaniâ degunt, loco ac nume-
 ro ipsum habeo, existimasse quas ad illos
 do literas, ad ipsum quoque pertinere; ac
 propterea separatim ei non scripsisse. Idem
 persuadeas velim singulis Fratrum Nostro-
 rum qui isthic tecum sunt: videlicet eum
 esse meum erga quemque ipsorum amorem
 verum,

verum , ut propriè unicuique scripturus fuerim , nisi unam istam Epistolam in solidum imputandam cuiilibet , & sic vicem multarum considerem habituram , utili ipsis , mihi necessario compendio . Quas gratias & Indulgentias ad magnum usum harum Regionum , instante Prætoꝛe , dudum petendas Româ curavi ; de quibus & hoc anno ad Regem scribo , rogo Te , pro eo quantum consolationem ac profectum Fidelis harum partium Populi cupis , quantumque Deo Domino Nostro gratificari atque obsequi studes , da operam apud Regem , ut is meminerit , & velit per suum Romæ Oratorem earum expeditionem urgeri . Iam ante hos annos aliquot , & iterum hoc anno , scripsi ad P. Ignatium , ut impetret à Summo Pontificè Aræ maximæ Templi Goani quo Sanctæ Fidei Collegium utitur , Privilegium ejus geminum quo aliquot Romæ Altaria insignita sunt : ad quæ quoties quis Sacerdos Missæ Sacrificium offert , toties unam purgantibus flammis animam liberat . Si & Tu nobis ad effectum huius voti conferre aliquid potueris , & Prætoꝛi , qui id enixè postulat , & Sancto illi Collegio ac Fundatoribus ejus , dignissimis quibus opta-

ta

ta contingant, rem feceris multò gratissimam. Fac quamplurimos isthinc mittas in Indiam. Quò plures venerint eò latius extendentur Ecclesiæ Sanctæ limites. Doctus experienciâ, quanto damno publico hic desit copia virorum ardenti zelo studentium incremento Nostræ Sanctæ Fidei ac Religionis IESV Christi Domini Nostrî, tam saepe urgeo, ut ad hanc iam albam messem Operarij mittantur. Deo, cui cordium intima patent, notum est quantoperè Te videre cuperem. incredibiliter lætarer amplexando & coram affando Te. Debes hoc virtuti Tuæ, & cæteris donis à Deo in Te largiter effusis, horum spes præsentî usu fruendorum, conspectum mihi tuum multò desideratissimum facit. Si congressus noster mutuus ad rationes maioris, aut saltem parî obsequij Divini congrueret, quantis ex illo lætitijs penitus mulcerer, quantaque voluptate Tibi coram inservirem, solus novit, solus ad verum æstimat, quem arcana mentium non fallunt, Deus. Neminem patiaris Amicorum Tuorum in Indiam cum Præfecturâ mitti, ad regias pecunias & negotia tractanda. Nam de illis verè illud scriptum capere licet: *Deleantur*
de

de libro viventium & cum iustis non scri-
bantur. Quantumvis de alicuius fortè quem
noris & ames, virtute confidas: tamen, mi-
hi crede, obsta & quantum potes pugna-
ne in istam obijciatur aleam; alioqui, nisi
confirmatus in gratiâ sit, sicut Apostoli fue-
runt, cave speres perseveraturum in offi-
cio, & constantem in innocentia futurum.
Vis est, penè dixerim, quædam ineluctabi-
lis quâ in præceps protruduntur, cum ad
lucri pellaciam, ad prædæ, opportunitatem,
ad famem cupiditatis præsentis gustu irrita-
tæ, torrens supernè ingruens exempli ac
consuetudinis incubuerit. Invidiam, &
tantum non culpam, furto usus publicus
detrahit: dum vix dubitatur: fieri non
malè quod impunè fit. Ubique, semper,
rapitur, congèritur, aufertur. Semel ca-
ptum numquam redditur. Quis enumeret
artes & nomina prædarum? Equidem mi-
rari satis nequeo, quot, præter usitados
modos; insolitis flexionibus, inauspicatum
illud *rapiendi* verbum quædam Avaritiæ
Barbaria coniuget. Inter hæc ubi evocan-
tur ex hâc vitâ, miserabile est, quàm ma-
lè subductis, quàm perditè confusis spei ac
salutis rationibus, infelices animæ ad Tribu-

M

nal

nal inexorable sistantur . Michaël Vazius hîc Proëpiscopi munere functus, isthuc proficiscitur . Homo est quo vix alium ardentiorē reperias zelatōtem honoris obsequijque Divini . Non dubito quin visurus ipsum allocuturusque sis , & ex illâ quam in eo animadvertes pace lætitiâque animi, vehementi studio Divinæ gloriæ coniunctâ, confido Te informaturum notitiâ & æstimationem veram laudum ac meritorum ejus ; cui poteris, tutò credere , copiosè ac plenè haud dubiè tecum acturo de cunctis quæ hîc geruntur . Scribo ad Regem de illo ; suadens quantum possum ad exonerationem conscientiæ tum meæ , tum Maiestatis ejus , ut eum citò huc remittat . Eget enim eo viro incredibiliter India : quoniam hîc est qui Christi oviculas à vi defendit atque insidijs insatiabilium luporum . Homo est Michaël Vazius intrepidus & fortis ; qui nunquam deterretur ab allatrandis ijs qui recens ad Christi religionem aggregatos persequuntur & bonis evertunt . Si alium huius loco Rex mittere huc volet , quem reperiet (ut minimam Vazij dotium memorem) pari cum eo usu præditum Indicarum rerum , quibus per annos duodecim

decim non interfuit solum, sed etiam præfuit? quem, qui sic ametur à Bonis, timeatur à Malis? Planè sic habe: si alium Rex quærat, quantumvis in deligendo attendat, magno se exponet periculo aberrandi à scopo quò collimat. Quare age, rogo Te, feriò cum ejus Maiestate, ut hunc remittat. Vale. Cocino vi. Kalend. Februar. Anno CIOIOXLV.

Tuus verus & in Christo Amantissimus
Frater.

Franciscus.

EPISTOLA XII.

P. Francisco Mansilla.

Carissime Pater & Frater mi. Scit Deus intimorum meorum arbiter sensuum, quantò libentiùs agerem tecum coram, quàm hæc absens scribo; ut eò diligentius & pleniùs traderem tibi voce vivâ formam, modumque isthic operandi, teque gerendi, ad ritè defungendum gravi, quod sustines, officio inserviendi Deo Domino in rectè

M 2

ad-

adminiftrandâ novâ iftâ Ecclefiâ , & invigi-
 lando in omnes partes custodia tibi credita
 tenelli gregis Christianorum iftorum nuper
 aggregatorum in Chrifti ovile . Hæc ta-
 men , utcumque modò licet , ftrictim in-
 nuo , quia incertus quid me futurum fit ,
 qualemcumque te admonendi occasionem
 arripere debeo . Det utinam citò nobis Do-
 minus Nofter , quam cupidè captamus & du-
 dum expectamus , fignificationem certam fuæ
 Sanctiffimæ Voluntatis circa res & loca ubi
 accommodatiùs ad rationes Divini ejus ob-
 fequij collocare me operam ipfi cordi eft .
 Eius ex nutu pendemus , per ipfius gratiam
 promptiffimi ad continuò exequendum quid-
 quid & qualemcumque id fuerit quò fe incli-
 nare declaraverit . Habet autem interdum
 miros id manifeflandi modòs , tactùs arca-
 nos intimè pertentantes fundum animi , ac
 luce penitùs cœlefti perfundentes , ut dubi-
 tare his radijs icta mens nequeat , quò fibi
 eundum , quidve aggrediendum è Dei vo-
 to fit . Veriffimè dictum eft , de mortalem-
 trahentibus vitam , eos , ut ftatùs ac condi-
 tionis fuæ officium teneant , Advenarum efle
 fimiles ac peregrinantium oportere , nul-
 lius implicatos affectu loci aut rei , quomi-
 nus

nus liberè volitent & expediti emineant
 quocumque ratio itineris, ac spei compen-
 dium invitaverit. Ad hoc exemplum nostra
 in primis in diversas, adeoque contrarias re-
 gionum aut negotiorum partes pari vigens
 alacritate stare procincta debet animi præ-
 paratio; ancipiti obsequio prompta evola-
 re protinus quò mittentis indicata propen-
 sio flexerit. Ortus, Occasus, Aufser, aut
 Boreas, perinde sunt omnia; uno in his
 cunctis observabili ad electionem discrimine:
 ubi plus minusve opportunitatis asulgeat
 Divini honoris luculentius utiliùsque pro-
 movendi. Certis indicatur mihi nuntijs:
 aperiri circa Malacam ostium ingens Evan-
 gelio, & campum ostendi quo excurrere
 industria, cum spe insignis ad Dei obse-
 quium operæpretij verisimillimâ, videatur
 nostra posse. deesse quippe illic operarios mes-
 si maturæ: ita ut satis constet, cur eorum
 tractuum plurimi ad Christi Religionem non
 convolent, unicam esse causam, quòd à ne-
 mine vocentur. Hæc me, fateor, occasio,
 amplificandi Christi Regni & proferendorum
 Ecclesiæ finium, pellacissimè allectat: sed
 tenet hîc Iapanapatense negotium, adhuc in-
 certo fluctuans exitu. Hic unus deliberatio-

nis hærentis de meâ profectioe Malacensi
 nodus est; quem si tempus explicuerit (quod
 sperabam fore intra imminentem Majum)
 repentè me conferam Malacam; ac si per-
 spicere illic potero Deum velle uti operâ
 meâ in Insulis Macazaris (ubi Christi legem
 quidam amplexi recentissimè feruntur; eò-
 que Rex ipse loci evocasse Malacâ Præcones
 Evangelij scribitur; quos ut impetrare po-
 tuerit vereor. nullos enim ibi puto ad id
 idoneos reperiri) si, inquam, ante finem
 mensis Maij planè constituerò, eundum mi-
 hi Malacam ad hoc esse; non prius solvam
 quàm misso ad Dominum Prætorem Tabel-
 lario certiore eum mei consilij fecerim,
 atque ad Malacæ Præfectum commendatitias
 ab eo petierim, quibus jubeatur præstò ef-
 se auxilio & favore ubicumque nobis opus
 fuerit, Deo Domino Nostro inservientibus
 in conversione Gentium illarum. Hæc si
 ut destino succedent, & proficisci me in
 Macazariam res poscet, non conscendam
 tamen navem antequam te de re totâ literis
 Malacâ datis admonuero. Interim oro te
 ne frangaris aut defatigeris animo; neve
 contentionem remittas longis istis ac duris
 rudis Gentis excolendæ laboribus. Affiduè
 con-

concursa Pagos istos uniuersos, dicens quod
 tidie ad populum, & diligentissimè cavens,
 ne quem uspiam recens natum infantulum
 Baptismo inexpiatum relinquant. Invigila
 præsertim in locis singulis in Institutionem
 Puerorum per quotidianas Catecheticas
 Scholas, sedulò instans ut ijs præpositi
 Magistri munere suo fungantur quàm accu-
 ratissimè. A Ioanne Crucio bis mille Fa-
 noës accipies, quam ille pecuniam coëgit in
 sumptum institutionis Puerorum impenden-
 dam. quem eodem destinatum Fanoùm nu-
 merum P. Ioanni de Lizana reliquisti, ab eo
 repetes; & sicubi opus sit Scholas Novas eri-
 ge, aut veteres instaure; omni sollicitudine
 procurans, ut planè in cunctis Oræ istius
 uniuersæ Vicis aut Pagis Pueruli elementa
 Christianæ Doctrinæ & orationes, quas debent
 mente tenere, continenter doceantur. Tu
 nuspiam locorum istorum domicilium figes,
 aut moram trahes. Sed continuè lustrabun-
 dus omnes Ecclesias obibis, ut ego faciebam
 dum isthic essem. Sic pro certo habe, ma-
 gnam te initurum à Deo gratiam. Cum es-
 sem Manapare cognovi de damno Ædi sa-
 cræ loci ejus illato, & quantâ ad id repa-
 randum opus est pecuniâ, subductis ad exactum

rationibus, æstimavi. Ea summa petatur à Jacobo Rebello, apud quem ego ipse deposui duo millia Fanoüm, quæ donavit Rex Travancoris ad Tempa Christianorum in suis terris extruenda. Ex his aliquid jam expendit P. Franciscus Coëllius. Id quantum sit, ex ipso poterit resciri. Ex illis quidem alijs à Crucio servatis bis mille Fanoibus, quamdiu quidquam supererit, totum in Scholas & Magistros insumatur. Idque, quod nunquam satis inculcasse mihi videor, ut constantissimè ac diligentissimè fiat, curare Te in primis cupio; perpetuis in orbem iterandis singulorum vicorum lustrationibus; nusquam omissâ Divini Verbi & Sacramentorum administratione, prout egere Christianos ubique perspexeris. nec laicos tibi commendo solos; verùm Sacerdotes aut Clericos qui ex Gente Malabarum ordinati sunt, & ipsos explora vel in primis, seriò admonens, & quibus res poscit modis procurans, ut piè ac castè vivant, suis ad Dei obsequium ministerijs fungendis, salutari virtutis & innocentiae exemplo Plebi proponendo. Omiseram circa Ioannem de Lizanâ te monere, ut in repetendâ de quâ dixi ex eo à te ipsi relictâ pecuniâ, deducas
de

de summâ Fanoës centum, quos ille mihi dedit mutuos cum tu esses Punicale, impensos à me in curam solitam Ecclesiarum & Catecheticarum lectionum. quare istud nomen ex pecuniâ impensis Scholarum assignatâ dispungi poterit. de cætero cavere te vel scrupulosè jubeo, ne quem in alium quantumvis bonum usum, argentum in salarium Catechistarum & Magistrorum corrogatum derivetur. Subvereor ne stomacheris me, quasi memoriæ diffidentem tuæ, eadem iterata sæpiùs oggerere. sed ignosce solitudini æstuante affectu in cautiones fortasse supervacaneas excedenti; & boni consule rogari te denuò vehementer à me, duo ut ista summaria commendationis meæ instantissimæ capita primo semper loco teneas, ut momenti meo judicio gravissimi. Prius est de assiduâ lustratione Pagorum à te perpetuò cursante, nusquam hærente, irrequietè obeundâ, baptizandis ubique Pueris recens natis; adultioribus & Doctrinæ capacibus erudiendis, aut erudiri curandis. Alterum pertinet ad vigiliam acrem & intentam quâ te volo excubare in explorationem morum & exemplorum, quæ de se Plebi dant Clerici ortu Malabares; ne & ipsi
ater-

æternæ se damnationi obligent, & alios in
 Tartarum secum trahant. Si verò quid in
 ijs pravum deprehenderit, coërce, per Deum,
 ac castiga citò & fortiter. nam potestatem
 quam ad id plenam habemus, ut gladium
 in vaginâ, otiosam relinquere, urgente oc-
 casione vindicandi gravissimas Dei offensas,
 præsertim cum multorum scandalo conjun-
 ctas, imputaretur nobis in scelus ingens &
 multis vix supplicijs expiabile. Cosmum
 de Paivâ fac adjuves in exonerandâ conscien-
 tiâ à furtis rapinisque plurimis quibus est
 per istam oram licentissimè grassatus; item-
 que à concussionibus, flagitijs & homicidijs,
 quæ occasione ex ejus efræni cupiditate na-
 tâ, perpetrari Tutucurini contigit. conveni-
 privatim hominem, & ei amicè demonstra-
 quàm ad ejus honoris rationes intersit resti-
 tui ab eo pecuniam ijs per ipsum extortam
 quos Lusitani occiderunt. Scriberem ad il-
 lum, si sperarem inde ullum emendationis
 ejus fructum. Te velim monere ipsum meo
 nomine; haud cessare me posse ab officio
 urgente indicandi & Regi & Domino Indiæ
 Prætori, per literas aut coràm, pessima ejus
 facinora, ut pœnas ex ipso meritas repe-
 rant; tum agendi cum Principe Domino
 Hen-

Henrico Sacri Tribunalis Quæstionum in Religionem capitalium Præsidi, ut is pro supremâ in eo Ecclesiastico foro potestate, lege in ipsum agat, tanquam impedientem conversionem Infidelium, crudelissimè persequendis ijs qui recens ad Nostram Sanctam Legem & Fidem accesserunt. Adjunge post omnia: unum restare modum occludendi mihi os, & tam gravia in ipsum mox eruptura mala declinandi, maturam & illustrem poenitentiam, operibus offensionis publicæ satisfactoris se prodentem; reddendis videlicet continuò malè partis, & ceterâ iuxtà disciplinam Christianam professione respicientis animi, ac cum præterita scelera damnantis, tum innocentiam pollicentis in posterum. Si fuerit adhuc isthic Ioannes de Artiagâ, nolim eum in istâ Orâ patiaris amplius consistere. atque adeo, ut inde faceffere cogatur, seriò denuncia Cosmo de Paivâ, ne ipsi quidquam deinceps pecuniæ ad victum necessariæ numeret, quod quidem imputetur nobis, qui utique non iudicamus expedire versari eum amplius in istâ Regione. Vascum Fernanden hanc tibi redditurum Epistolam excipe hospitio. confido enim de Domini Dei Nostri Benignitate jam

in

188 S.FRANCISCI XAVERII

in ipsum non vulgaribus gratijs expromi ce-
 pta, aggregatum hunc iri Societati Nostræ.
 Adolescens est frugis optimæ, ingentibus
 Deo generosè serviendi desiderijs flagrans.
 qualibus quàm æquum sit cooperari & fave-
 re nos impensè, profectò, ut non admoneam,
 per te perspicias. Expecto accuratas à te lite-
 ras, prolixè docturas; ut ipse valeas, quo
 successu contendas, Christiani quos excolis,
 num & quantum proficiant: Cosmus de
 Paivá ecquid jam resipuerit, jam quæ rapuit
 reposuerit spoliatis ab ipso Christianis. Do-
 minus Deus Noster pr. ftò sit semper vobis
 auxilio suo tanto, quantum mihi ego ipsi cu-
 pio. Vale. Negapatano VII. Idus Aprilis
 An. MDCXLV.

Tuus in Christo Frater.

Franciscus.

EPI-

EPISTOLA XIII.

PATRIBVS PAVLO CAMERTI, IOAN-
NI BEIRÆ, ANTONIO CRIMI-
NALI, ET CÆTERIS SO-
CIIS. GOAM.

*Gratia & Amor Christi Domini Nostri
ad sit semper nobis auxilio &
favore. Amen.*

PRolixis literis quas ad Vos per P. Com-
mendatorem misi, fusè vobis exposui,
esse me in procinctu ad iter Macazarem
versus: sed quòd posterioribus inde nun-
cijs acceperimus, haud quaquam esse illic
res tam bono loco ac nobis fuerat persua-
sum, non sum illuc profectus; cogitoque
modò Amboinum, ubi & multi iam Chri-
stiani sunt, & quæ cæterorum docilitas lau-
datur, multorum ad Ecclesiam facile secu-
tura videtur accessio. Inde ad Vos scri-
bam quæ præsens videro de regionis ejus
statu, deque dispositione Indigenarum ad
fidem, ac fructu qui verisimiliter sperari
ex laboribus ibi exantlandis potest. Pro
usu

usu quem præsentî experientiâ mihi peperi rerum Promontorij Comorinensis & Goæ, quemque, Deo iuvante, comparabo Amboïnensis & Moluccensium Tractuum, cum eos inspexero, scribam ad vos in quibus potissimum horum locorum collocari vestram industriam ad maius Dei obsequium videatur utilius. Quod nunc est, rogo Vos Carissimi Patres Ioannes de Beira & Antoni Criminalis, ut subito ab his visis literis, expediatis vos ad quamprimum eundem in Promontorium Comorini, ubi utiliore[m] Dei obsequio navabitis operam quam isthic Goæ; unde assumetis P. Franciscum Mansillam, si forte ibi sit; ipse enim peritus est Comorinensis regionis, & ab eo intelligetis quo pacto vivere & operari vos illic oporteat. Omnino velim, si Patrem, ut dixi, Mansillam hæc literæ Goæ repererint, ut ambo vos, eo tertio adiuncto, simul in Comorinum proficiscamini. Per Deum oro vos ne aliter faciatis; neque, quacumque demum obstante causâ, omitatis profectio[n]em istam, quam planè cupio, & iudico necessariam. P. Nicolaus Lancilottus subsistet in Collegio S. Pauli, profitendâ ibi Grammaticâ, ad quod è Lus-

Lusitaniâ missus est. Quia confido Vos, quæ Vestras est Caritas, non aliud facturos quam quod hæc præscribit Epistola, plura de hoc non addam. Paule Camers carissime, multum oro Te, per quo IESVM Christum Amore prosequeris, ut acriter invigiles utilitatibus & conservacioni Domûs istius. Ante omnia Tibi etiam atque etiam commendo, ut plenam perfectamque exhibeas obedientiam ijs qui ejus Domûs qualemcumque Præfecturam exercent. Sic habe: nihil Te ullâ in parte mihi gratius, nihil posse iucundius facere, quàm si planè ad nutum ipsis obtemperes. Equidem si isthic essem, nihil, ne minimum quidem quantulumcumque, facerem contra vel præter auctoritatem & voluntatem eorum qui Sancto isti Domicilio præsent; obsequereturque illis diligentissimè in omnibus quæcumque mandarent. Optoque ac spero Deum intimo in animam tuam afflatu inspirationis suæ persuasurum Tibi penitus: nullâ Te re maiorem inire ab se gratiam posse, plusque ad suum obsequium laudemque conferre, quam, ejus amore, abnegando tuam propriam voluntatem. Scribe ad me quæso singillatim.

de

de cunctis nostris Patribus ac Fratribus, præcipuè de P. Francisco Mansilla, per navem quæ solutura isthinc Moluccum versus est, Scio Te id facturum fusè ac diligenter; & jam nunc præcipio spe ac desiderio voluptatem quam mihi literarum istarum afferet lectio. Rogo Vos, Carissimi Fratres, orate continuè pro me quotidianis vestris cum Deo colloquijs & Sanctis Sacrificijs. Indigeo peculiariter isto à vobis auxilio propter discrimina quæ adeo, navigans in terras barbaras, omnis generis periculis infestas. Proficiscitur hinc ad vos Simon Botellus, benè affectus erga istam Sanctam Domum. Referet ille vobis minutè de me ac rebus meis. Amicissimo illo utor, vicissimque amo hominem plurimum. est enim vir valde bonus & Dei amans ex vero. Rogo Te ut ejus amicitiam diligenter colas. Omnia ille in me veri Amici officia cumulatè præstitit, dono mittens quantum opus fuit ad viaticum & instrumentum navigationis huius meæ, cum benevolentissimâ significatione præstantis caritatis. Remuneret utinam illum meâ vice, qui potest, Deus: quantum enim illi debeam, sentio. Deus Dominus

min
sto
qua
gim
cio

NOVARVM EPIST.Lib.3. 193

minus Noster , Carissimi Fratres in Chri-
sto, nos in suâ Sanctâ Gloriâ coniungat.
quando in istâ vitâ tam variè dispersi de-
gimus . Malacâ xvii. Kal. Ianuarias Anno
CICICXLV,

Vester minimus Frater in Christo .

Franciscus .

N

S.FRAN-